

Úvod do metodologie historického výzkumu

FAVBKa100

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

15. 04. 2023

Čtvrtek 27. 4.

Exkurze do Národního filmového archivu, Praha

- Začátek ve 13:00 v kině Ponrepo – Bartolomějská 291/11, blízko metra a tram zastávky Národní třída
- Představí se vám jednotlivá oddělení, sbírky, postupy a kurátoři
- Dále registrace v KNFA – vyplnit přihlášku a zaplatit 120 Kč (ideálně v hotovosti a přesně), vytvoření profilu a hesla v Krameriu
- **Přednáška 4. 5. – metodu orálního výzkumu představí Mgr. Jiří Hlaváček, Ph.D. (výzkumný pracovník Ústavu pro soudobé dějiny)**

Úkol pro uzavření druhého bloku

- Minimálně 5, maximálně však 8 NS o Vašem oblíbeném filmu.
- Je potřeba:
 - dodržet povinný rozsah (pokud není splněný povinný rozsah, práci neuznáváme; nulový bodový zisk)
 - minimálně jednou použít jak citaci, tak parafrázi, tak shrnutí
 - minimálně jednu překladovou citaci
 - minimálně jednou citovat jak z monografie, tak ze sborníku, tak z periodické publikace (uznává se i web)
 - připojit soupis zdrojů, který bude obsahovat jak prameny, tak zdroje, tak audiovizuální díla.
- Celkem 10 bodů za splnění každé položky
- Nehodnotí se – jazyk, gramatické chyby, chyby ve formálních pravidlech (byť jsou ve výstupech vyznačené)
- Do neděle 7. 11. opravené výstupy se zpětnou vazbou; bodový zisk přičtený v poznámkovém bloku

Nejčastější chyby

- ▶ Finální soupis zdrojů – dělit na primární, sekundární a audiovizuální.
 - ▶ Položky nečísujeme, pouze řadíme dle abecedy
 - ▶ Do poznámek pod čarou neuvádějte údaje o filmech – těm náleží až finální soupis zdrojů, oddíl citovaná audiovizuální díla
- ▶ Nepsané pravidlo - základní číslovky >> do 10 rozepisujeme, nad 10 číselný zápis (sedm X 17)
- ▶ Používejte distribuční/festivalové názvy filmů, původní pouze pokud film nebyl pod českým názvem nikdy a nikde uvedený
- ▶ Pozor na uvádění čísla odkazujícího k poznámce pod čarou ZA interpunkcí (výroky, tvrzení, shrnutí, parafráze, citace)
- ▶ “Citace uvádíme či uzavíráme referencí k jejich původci, čímž se stávají jasnou součástí výkladu”
- ▶ Údaj o překladu není potřeba uvádět shrnutí či parafráze, pouze u přímé citace. Uvádíme až v poznámce pod čarou, nikoliv v samotném pojednání

Zapamatujte si!

- Scénář X scenárista (nikoliv ~~scénárista~~)
- Pro formu opakované citace používejte „tamtéž“ a dále případně stránkový údaj.
- Názvy filmů/periodik/alb/seriálů >> VŽDY kurzívou (vč. názvu díla v titulku práce) + dbejte na to, aby vaše práce měla vždycky aspoň nějaký název, v kterém se koncentruje jedna klíčová věc, o níž se Váš text opírá (názvy)
- Nezapomeňte ve finálním soupisu zdrojů uvádět VŠECHNA audiovizuální díla – jak analyzovaná, tak hlavně citovaná
- Jakýkoliv písemný výstup (rešerní zprávu, seminární práci, esej) si vždy podepište

Odborné časopisy - Domáci

Nerecenzované

- Kvalitní, editorsky pečlivě ošetřený obsah, specializované tematické sekce
 - Cinepur
 - Film a doba
 - Filmový přehled (web)

Recenzované

- Každá studie před publikací prochází tzv. recenzním řízením, kdy ji anonymně posuzují ideálně dva odborníci, kteří posoudí, zda text odpovídá požadovaným standardům a otevírá nové perspektivy ve vybrané oblasti
- Iluminace
- Kino-Ikon

Odborné časopisy – zahraniční

- Dalším hlediskem, jak hodnotit kvalitu odborného časopisu, může být citovanost článků vyjádřená tzv. impakt faktorem (tzv. impaktované časopisy).
- Informace o impaktovaných časopisech shromažďují citační databáze Web of Science (WoS) nebo Scopus.
- Prestižní zahraniční oborové časopisy:
 - Screen
 - Cinema Journal
 - Journal of Film and Video
 - NECSUS
 - Historical Journal of Film, Video and Television
 - Camera Obscura
 - Velvet Light Trap

HISTORIOGRAPHY

People who think 'doing history' is reading a few wikipedia pages

PRIMARY DOCUMENTS

CHICAGO MANUAL OF
STYLE

Historický pramen

- Historický pramen = cokoli, z čeho lze získat poznatky o minulosti.
- Tradičně jsou za ně považovány texty a artefakty hmotné kultury, s inovacemi v historické vědě se představy o tom, co může být považováno za pramen, nadále rozšiřují (např. výpovědi pamětníků).
- V dějepisectví se tradičně odlišují prameny od (sekundární) odborné literatury, přičemž nadřazené jsou primární prameny nad sekundární literaturou >> pramen mohl o minulé realitě vypovídat přímo, zatímco sekundární prameny (historické knihy) zprostředkovaně, tj. až s pomocí historikovy kombinační práce.
- X Samotná archiválie, nabírá svůj význam až ve chvíli, kdy ji zasadíme do nějakého většího celku.

Archivní soubor / fond / sbírka

- Archivní soubory jsou základní evidenční jednotkou v archivnictví.
 - Dělí se na archivní fondy (vznikly výběrem z dokumentů vytvořených činnostmi určit = fyzické nebo právnické osoby) a archivní sbírky (vznikly záměrnou sbírkotvornou činností bez ohledu na jejich původce).
- Název fondu (sbírky) - vychází z posledního úředního nebo jinak běžně užívaného názvu svého původce.
- Archivní pomůcka je pořizovaná k archivnímu fondu (fondům), sbírce (sbírkám) nebo jejich částem, sloužící pro potřeby evidence a pro orientaci po jejich obsahu i rozsahu.

Archivní fondy

➤ Zpracované

- K těmto fondům existují tzv. badatelské pomůcky – dokumenty představující původce fondu (instituci, organizaci, spolek, osobnost) a jednotlivé položky, které fond obsahuje; rozdělených do kartonů a opatřených inventárními čísly či signaturami

➤ Nezpracované

- Neexistují k nim badatelské pomůcky
- Některé instituce je zpřístupňují pouze prostřednictvím oficiální žádosti, zašité institucí, v jejímž rámci badatelský či publikační projekt vzniká (OPA NFA)
- Je zapotřebí mít ujasněnou představu o zkoumaném tématu a obrátit se na archiváře, aby z fondu dle svého uvážení vybral ty kartony a složky, které jsou pro daný badatelský projekt vhodné

NÁRODNÍ FILMOVÝ ARCHIV

FOND: Lucernafilm

signatura: I./c

inv. č.: 31

popis: Ředitelská schůze
(zápis)
1943

celk. počet listů: 18

Hlášení produkce Oldřicha Paprže. 1943.

- 1./ Režiser Vávra pracuje s U. Wassermannem na přípravách pro scénář "Šťastnou cestu".
- 2./ 20., 22. a 25. ledna byly navštíveny obchodní domy Aso, Ana, Bílá labuť.
- 3./ Firma Bílá labuť zapůjčila nám veškerý fotografický materiál svého domu, hlavně interierů. Zapůjčené negativy jsme dali zpracovat firmě Jílek a Paál. Tyto snímky budou pro potřeby režisera, architekta, rekvizitáře atd.
- 4./ U. Wassermann po schůzkách a přípravách s rež. Vávrou odjíždí dnes, t.j. 27. ledna do Olomouce k fě Aso a do Zlína, kde bude pracovat na scénáři.
- 5./ Příkladí týden odjíždí režiser Vávra, Paprže a Šimáček k návštěvě do Zlína. Prohlídka obch. domu, informace atd.
- 6./ S. Novák přestěhoval celý sklad rekvizit do skladů na Vinohrady a na nábřeží, kde se vše dává do pořádku a všechny rekvizity jsou zanešeny v seznamech. Tak byla vyhlížena místnost nahore /kde bývalo fa Roton/ pro adaptační práce orch. Závorky.
- 7./ Orchiv filmového materiálu má na starosti ing. Slaviček. K uskladnění materiálu byly objednány železné skříně podle návrhu orch. Závorky a ing. Škvara od firmy V. Schmidt a synové, Horovice u Prahy.
Praha, 27. ledna 1943.

⁴⁵¹ Když Jiří Knapík píše o vyšetřování ředitele Oldřicha Macháčka ve věci hospodaření ČSF v dubnu 1953, zmiňuje také vyrobení 50 kopií starších českých (mj. také s Lídou Baarovou) a zahraničních snímků pro vyšší účely v roce 1951. JUDr. Svetozar Vítěk, vedoucí Macháckovy kanceláře v době jeho působení u ČSF, vzpomíná, že ředitel dal všem členům politbyra promítací přístroje, stejně jako možnost bezplatného půjčování kopií z archivu. Výhradně sovětskou produkci žádal pouze Rudolf Slánský; naopak závadných snímků se k uspokojení zájmu stranických špiček zřejmě nedostávalo.

Knapík, Jiří (2006): *V zajetí moci, Kulturní politika, její systém a aktéři 1948–1956*. Praha: Libri, s. 242.

Strusková, Eva (2000): Knihu džunglí jsem nenapsal. Rozhovor se Svetozarem Vítkem. *Illuminace* 12, č. 4, s. 130.

⁴⁵² OPA NFA, f. ÚŘ ČSF (nezpracováno). R12/A1/3P/7K. Porada Ústředního ředitelství ČSF, 21. listopadu 1951. Návrh pro poradu ÚŘ ČSF ve věci Výběrové komise z 16. listopadu 1951, s. 1.

⁴⁵³ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/2//16//2. Zápis z 23. schůze plena FR, 7. února 1952, s. 3.

⁴⁵⁴ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/2//16//2. Zápis z 23. schůze plena FR, 7. února 1952, s. 1–3.

⁴⁵⁵ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/3//5//4. Zápis z 9. porady FR, 28. ledna 1954, s. 3.

Archivní instituce

- **NFA** – v OPA najdeme všechny materiály potřebné pro výzkum domácí kinematografie od počátku cca do roku 1957
- **Barrandov studio archiv (BSA)** – tematické plány, filmová výroba, dramaturgické posudky k námětům od poloviny 50.let výše
- **Archiv bezpečnostních složek** - spravuje archivní fondy a sbírky vzniklé z činnosti bezpečnostních složek, Komunistické strany Československa a organizací Národní fronty, celkem 752 archivních fondů a sbírek z doby nesvobody a z období komunistické totalitní moci.
- **Literární archiv Památníku národního písemnictví (LA PNP)** shromažďuje, zpracovává, ochraňuje a zpřístupňuje doklady k vývoji literatury a knižní kultury v českých zemích včetně dokladů vážících se k životu, dílu a odkazu významných osobností české literatury a knižní kultury od 18. století do současnosti.
- **Archiv Národního muzea (Archiv NM)** – přes 1000 fondů a sbírek, jak osobních, tak fondů institucí (pražská divadla do roku 1945, svatováclavská liga atd.)
- **Všeodborový archiv** – materiály dokumentující vývoj domácího odborového hnutí
- **Archiv ČRo** – spisový archiv + nahrávky
- **Archiv ČT**
- **Síť okresních a krajských archivů (Archiv hlavního města Prahy)**

Úkol č. 2 – práce se zvukovým záznamem

- **Téma: Kino jako prostor, podnik a zážitek**
- Přibližte mi svoje oblíbené kino – jeho historii, profil, programovou nabídku, případně vazbu na distribuční společnosti. Vyberte si dva respondenty zevnitř kina, kteří vám přiblíží jeho fungování.
- Možné výzkumné otázky:
 - Má kino nějaké specifické strategie uvádění filmů, které jej odlišují od ostatních podniků?
 - Které filmy/programové cykly/přehlídky fungují nejlépe?
 - Nabízí kino nějaké přidružené služby typu kavárny, přednášek, pronajímání prostor k jiným než projekčním účelům?
 - Jak důležitá je poloha kina (centrum vs periferie)?
 - Cílí kino na specifický typ diváků?

Zisk 15 bodů za:

- Za celkovou koncepci eseje **5 bodů** – představení výzkumných otázek a ověřování/vytváření hypotézy; práce s relevantními zdroji; schopnost přesvědčivého a čtivého výkladu; struktura textu (od obecného a kontextuálního ke specifickému případu: úvod, hlavní tělo textu, závěr).
- Dodržení formálních pravidel (**3 body** – text musí obsahovat odkazování na zdroje formou poznámek pod čarou ve stanoveném formátu a finální soupis všech použitých zdrojů)
- Dodržení rozsahu 5 až 8 NS (neboduje se – pokud nebude dodrženy rozsah, text se vrací k přepracování)
- Vztažení výpovědí k nějakému širšímu kontextu, který bude podložený zdrojem, například:
 - Skrz programovou skladbu a „eventizaci“ nabídky (cykly, festivaly, předpremiéry...)
 - Skrz konkurenci s video/tv/VOD – jak se vámi vybrané kino vyrovnává s novými výzvami?
 - Použijte alespoň tři dohledatelné zdroje mimo samotný rozhovor a to formou citace, parafráze či shrnutí (**3 body**)
- Dodržení formálních náležitostí spojených s metodou orálně historického výzkumu (odkazování na zdroj, uvedení pramenu v přehledu zdrojů; přepis rozhovoru v příloze není nutný!) (**2 body**)
- Stylistická a jazyková stránka (**2 body**)
- V případě jazykové stránky (gramatické hrubky, překlepy) a v případě dodržování formálních pravidel tolerance maximálně 3 chyb, jinak přicházíte o bod.

Známkování

- Maximální možný zisk je **25 bodů** (za oba úkoly, 10 + 15 bodů)
- Bodový zisk lze sledovat v poznámkovém bloku předmětu
- 25 – 23 bodů >> A
- 22 – 20 bodů >> B
- 19 – 18 bodů >> C
- 17 – 16 bodů >> D
- 15 bodů >> E
- 14 bodů a méně >> F

-
- Vypracovaný úkol vložte do vytvořené odevzdávárny nejpozději do 31. 5. (vč.)
 - Známkování předmětu se zavírá 15. 6.

